

בַּא המשלח בחזרה מהצוק **וַיֵּשֶׁב לוֹ תַחַת סְפָה**
אַחֲרוֹנָה עַד שְׁתַּחֲשֹׁד.

וּמְאִימְתֵי המשלח **מְטַמֵּא בְּגָדִים** כפי שנאמר
(ויקרא טז, כו): "וְהַמְשִׁלַּח אֶת הַשְּׂעִיר לְעִזָּאזֵל יִכְבֵּס
בְּגָדָיו וְרַחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם?" **מְשִׁינָא חוּץ לְחוּמַת**
יְרוּשָׁלַיִם ש"משלח" משמעו כבר משהתחיל לשלח.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מְשִׁעַת דְּחִיתוֹ לְצוּק שנאמר:
"והמשלח... לעזאזל" - דחיתו וזריקתו של השעיר
היא שילוחו:

משנה ז

לאחר שנתן את השעיר למשלחו **בַּא לוֹ** הכהן הגדול
אַצֵּל פֶּר וְשְׂעִיר הַנְּשָׂרְפִין - העומדים להישרף.
קָרְעוּ וְהוֹצִיא אֶת אִמּוּרֵיהֶן - החלקים העולים
למזבח, **נִתְּנָן בְּמַגִּיס** - קערה של כלי שרת
וְהִקְטִירוּ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ יָי. **קָלְעוּ בְּמַקְלָעוֹת** -

ר' עובדיה מברטנורא
וידמה שכבר נשלמה המצוה
מאחר שהלבין הלשון. ולא היה
קושר כולה בין קרניו, שמא
בשעת דחיפה יכופ השעיר
ראשו תחת גופו כשיפול
לאחוריו ולא יוכל לראות
הלשון כשתלבין ויהיו כל
ישראל עצבין, לפיכך קשר
חציה בסלע והיא לא תלבין
לחצאין עד שתגמר מלאכת
כולה. וכשקושר באחרונה
חציה בין קרניו אע"פ שתלבין
מיד לא יניח מלדחפו הואיל
והוא עסוק בה: **בא וישב לו**.
חוזר עד סוכה אחרונה. ואע"פ
שהיוצא חוץ לתחום אפילו
ברשות חכמים אין לו אלא
אלפים אמה ממקום שיצא
לשם ברשות, לזה התירו לפי
שירא לעמוד במדבר

משתחשך: **מְטַמֵּא בְּגָדִים**. דכתיב (ויקרא ט"ז) והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו: **רבי שמעון**
אומר כו'. ואין הלכה כר"ש: **ז בא לו**. אחר שמסר כהן גדול השעיר המשתלח למשלח, **בא לו**
אצל פרו ושעיר העומדים לישרף, וקרעו והוציא אימוריהן: ונתנם במגיס. בקערה של כלי שרת:
והקטירו. אי אפשר לומר שהיה מקטירן עכשיו, דהא בבגדי לבן הוא לבוש ועדיין עליו לקרות

ביאורים והרחבות

עוד גרסינן: **תנו רבנן**: בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח האולם מבחוץ, הלבין
היו שמחין, לא הלבין היו עצבין ומתביישין, התקינו שיהיו קושרין על פתח אולם מבפנים,
ועדיין היו מציצין ורואין, הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין, התקינו שיהיו קושרין אותו
- חציו בסלע וחציו בין קרניו. אמר רבי נחום בר פפא משום רבי אלעזר הקפר: בראשונה
היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבפנים, וכיוון שהגיע שיער למדבר, היה מלבין
וידעו שנעשית מצוותו, שנאמר: "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו".

עוד למדין (סז, ב) בענין שיער המשתלח, **תנו רבנן**: עזאזל שיהא עז וקשה, יכול בישוב?
תלמוד לומר "במדבר". ומנין שבצוק? תלמוד לומר "גזירה". תניא אידך: עזאזל קשה שבהרים,
וכן הוא אומר: "ואת אילי הארץ לקח". תנא דבי רבי ישמעאל: עזאזל שמכפר על מעשה עוזא
ועזאל. **תנו רבנן**: "את משפטי תעשו", דברים שאלמלא לא נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן:
עבודת כוכבים, וגלוי עריות, ושפיכות דמים, וגזל, וברכת השם. "ואת חקתי תשמרו", דברים
שהשטן משיב עליהן, ואלו הן: אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע,
ושעיר המשתלח. ושמא תאמר מעשה תוהו הם? תלמוד לומר "אני ה'", אני ה' חקקתיו ואין
לך רשות להרהר בהן.

91. בגמרא למדין שאינו מקטירן מיד, שהרי עתה לבוש בבגדי לבן, ולא הקטירן אלא לאחר
שלבש בגדי הזהב ועשה את אילו ואת איל העם, אלא הכוונה היא שמיניחם במגיס, על מנת

ר' עובדיה מברטנורא
הפרשה בבגדי לבן. אלא הכי
קאמר, נתנם במגים כדי
להקטירן אחר כך כשיגיע זמן
לאחר שיטבול וילבש בגדי
זהב: קלען במקלות. כמין
קליעה, ושלמים הם עם
עורותם ובשרם ופרשם אלא
שנקרע כרסם להוציא
אימוריהן: והוציאן לבית
השריפה. חוץ לירושלים:
ומאימתי מטמאין בגדים.
העסקין בהם, כדכתיב (ויקרא
ט"ז) והשורף אותם יכבס בגדיו:
רבי שמעון אומר כו'. ואין
הלכה כרבי שמעון: ח הגיע
שעיר למדבר. שאינו רשאי
להתחיל בעבודה אחרת עד
שיגיע שעיר למדבר, שנאמר
(שם) ושלא את השעיר במדבר.
ואחר כך ואת חלב החטאת
יקטיר: דורכיאות. אבנים
גדולות וגבוהות זו על זו, ששם
השומרים עומדים ומניפים
בסודרין: ועד בית הדודו. הוא
ראש המדבר. וס"ל לרבי יהודה
שמהגיע השעיר שם נעשית
מצותו אע"פ שלא הגיע לצוק.
ואין הלכה כר' יהודה: הולכין
מיל. כדאמרין לעיל מיקרי
ירושלים מלון אותו עד סוכה

הרכיב את הפר והשעיר זה על גב זה וקלע אותם
משולבים זה על זה, וכך תלה אותם על שני מוטות⁹²
וְהוֹצִיאָן - מסרם לשליחים שיוציאום **לְבֵית**
הַשְּׂרֵפָה מחוץ לירושלים.
וּמֵאִימְתֵי העוסקים בהם **מִטְמְאִין בְּגָדִים** לפי
הכתוב (ויקרא טז, כח) "וְהִשְׂרִף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו"
מִשִּׁיעָאוּ חוּץ לְחֹמַת הָעִיר⁹³. **רַבִּי שְׁמַעוֹן**
אוֹמֵר: מִשִּׁיעַת הָאוֹר בְּרֶבֶן - ברוב האברים:

משנה ח

אָמְרוּ לוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל: הֲגִיעַ שְׁעִיר לְמִדְבָּר
ואפשר להמשיך בסדר העבודה, שאינו רשאי
להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע שעיר למדבר.
וּמִנֵּין הָיוּ יוֹדְעִין שֶׁהֲגִיעַ שְׁעִיר לְמִדְבָּר? הַרְבִּיּוֹת
- מקומות תצפית ששם צפו על המשלח **הָיוּ עוֹשִׂין,**
וּמִנֵּיפִין בְּסוּדְרֵין יוֹדְעִין בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁהֲגִיעַ שְׁעִיר
לְמִדְבָּר.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְהָלֹא סִמֶּן גָּדוֹל הָיָה לָהֶם,
מִירוּשָׁלַיִם וְעַד בֵּית הַדּוּדוֹ - מקום בתחילת
המדבר **שְׁלֹשָׁה מֵיָלִין.** יקירי ירושלים **הוֹלְכִין מִיל**
עד הסוכה הראשונה, עם המשלח **וְחוֹזְרִין מִיל,**
וְשׁוֹהִין כְּדֵי הֵילוּךְ מִיל, יוֹדְעִין כִּי שֶׁהֲגִיעַ שְׁעִיר
לְמִדְבָּר ולדעת רבי יהודה משהגיע שעיר למדבר
נעשתה מצוותו, ואין צורך לחכות עד שימות השעיר
במרחק שנים עשר מיל.

ביאורים והרחבות

להקטירן (אחר כך) על גבי המזבח, דכתיב (ויקרא טז, כה): "ובא אהרן אל אוהל מועד ופשט את בגדי הבד... ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו, ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם... ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה".

⁹² **פירוש:** ארבעה אנשים היו נושאים שני מוטות, שניים לפנים ושניים מאחור, והפר והשעיר נתונים עליהם קלועים ומשולבים זה על זה, ושלמים היו עם עורותיהם ובשרם ופרשם, למעט האמורים שהוציאם להקריבם על המזבח, וכך היו מוליכם למקום שריפתם.

⁹³ בגמרא (סח, א) למדין שבפר ושעיר של יום הכיפורים, הפסוק "ויציא אל מחוץ למחנה ושרפו" לא לענין שריפה נאמר אלא לענין טומאה, שכשמוציאם מחוץ למחנה שכינה (מחומת העזרה) מיד מטמאין. אך השריפה היא חוץ לשלוש מחנות (עזרה, הר הבית וירושלים), כשאר הנשרפים.

רבי ישמעאל אומר: והלא סימן אחר היה להם, לשון של זהרית היה קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע שער למדבר היה הלשון מלבין, ונאמר (ישעיה א, יח): "אם יהיו חטאיכם כשנים בשלג ילבינו".

פרק שביעי

יתר עבודות הכהן הגדול לאחר שילוח השעיר

משנה א

לאחר שנודע לכהן הגדול שהגיע שער למדבר בא לו כהן גדול מן העזרה אל עזרת הנשים, כדי לקרות בתורה את הפרשיות של יום הכיפורים. אם רצה לקרות בתורה כשהוא עדיין לבוש בגדי אשם - בגדי לבן, שעבד בהם עבודת היום - קורא. ואם לא - קורא באצטלות - כמין חלוק ארוך לכן משלו⁹⁴.

חזן הכנסת - שמש בית הכנסת שבהר הבית, שהיה סמוך לעזרה, נוטל ספר תורה שהיה באותו בית הכנסת ונותנו לראש הכנסת - המשמש כגבאי בבית הכנסת, וראש הכנסת נותנו לסגן - סגנו של כהן גדול, אותו כהן המזומן לשמש תחתיו אם יארע בו פסול, והסגן נותנו לכהן גדול⁹⁵, וכהן גדול עומד⁹⁶ ומקבל את ספר התורה מהסגן, וקורא שתי פרשיות, פרשת "אחרי מות" (ויקרא טז, א-לד) - היינו פרשת העבודה של יום הכיפורים ו"אך בעשור" (שם כג, כו -

ביאורים והרחבות

94. בגמרא (סח. ב) מוכח, שקריאה זו בתורה אינה מעבודות הקודש, שהרי רשאי לקרוא בבגדי לבן שלו. ומה שמותר לכהן הגדול ללוש בגדי קודש שלא בעבודה משום שבגדי כהונה ניתנו ליהנות במקדש על ידי לבישה אפילו שלא בשעת עבודה.

95. בגמרא (סט. א) למדין בשם אביו שכל התהליך האמור נעשה משום כבודו של כהן גדול, באמצעות ההדגשה שיש דרגות תחתיו דרגה אחר דרגה.

96. בגמרא (סט. א) מדייקים מהמילה "עומד" - מכלל שישב לפני כן, וכיצד ישב, והא אנו תנו: אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד (דברי הימים א יז, טז), שנאמר "ויבוא המלך דוד וישב לפני ה'" כדאמר רב חיסדא: בעזרת נשים. כלומר, הקריאה לא היתה בעזרת ישראל אלא בעזרת נשים, ושם מותר לשבת.